

ХҮНСНИЙ БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХ ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

Нэг. Хуулийн төсөл боловсруулах үндэслэл, шаардлага

Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулах дараах хууль зүйн үндэслэл, практик шаардлага байна.

1.1.Хууль зүйн үндэслэл

“Монгол Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал”¹, Мөн Улсын Үндэсний аюулгүй байдлын үзэл баримтлал”²-д хүнсний сав, баглаа боодол, бордоо, ургамал хамгааллын бодис ашиглах хяналтыг сайжруулах, эрсдэлийн үнэлгээ хийх замаар хүнсний түүхий эд, бүтээгдэхүүний чанар, эрүүл ахуйн баталгаат байдлыг хангахтай холбогдсон стратегийг тодорхойлжээ. Мөн Монгол Улсын Их Хурлын 2022 оны “Хүнсний хангамж, аюулгүй байдлыг хангах талаар авах зарим арга хэмжээний тухай” 36 дугаар тогтоолыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөний 1.1.4.-д “Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлэхээр тусгасан.

Дээр дурдсан хууль тогтоомжид заасан зорилго, зорилтын хүрээнд баталгаат хүнсээр хэрэглэгчийг хангахтай холбогдсон эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох шаардлагатай байна.

Хүнсний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд нэр томъёог ойлгомжтой болгох, хуулийг нэг мөр ойлгож хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол хэлний бодлогын үндэсний зөвлөлийн хэлэлцэн баталсан “Хүнсний нэр томъёоны толь”³-ийг баримтлан “хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдал” гэсэн нэр томъёог “хүнсний баталгаат байдал” гэж өөрчилж тусгасантай холбоотойгоор Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн нэрийг зайлшгүй өөрчилж, холбогдох зүйл, заалтад байгаа “хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдал” гэсэн үг хэллэг, бичвэрийг өөрчлөх шаардлага гарсан.

Иймд Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг боловсруулж, дараах харилцааг зохицуулахаар тусгав. Үүнд:

1/Хүнсний тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд “хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдал” гэсэн нэр томъёог “хүнсний баталгаат байдал” болгон өөрчилсөнтэй уялдуулан хууль хоорондын уялдаа холбоог хангах зорилгоор Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийн нэрийг “Хүнсний баталгаат байдлыг хангах тухай” гэж өөрчилж, холбогдох зүйл, заалтад өөрчлөлт оруулах.

¹ Монгол Улсын Их Хурлын 2010 оны 48 дугаар тогтоолоор баталсан

² Монгол Улсын Их Хурлын 2020 оны 52 дугаар тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

³ Монгол хэлний бодлогын үндэсний зөвлөлийн 2018 оны 02 тоот тогтоолоор баталсан.

2/Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуулийг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх зорилгоор баталгаат байдалд хяналт тавих тогтолцоог оновчтой болгох, мэргэжлийн удирдлагаар хангах, хүнсний хяналтын бодлого болон хүнсний баталгаат байдлыг хангах тогтолцоотой холбогдсон зохицуулалтыг нэмж тусгана. Хүнсний хяналт зохицуулалтын байгууллага болон лабораториудын хамтын ажиллагааг өргөжүүлэх, чадавхыг дээшлүүлэх зорилгоор Үндэсний лавлагаа лабораторийн харьяаллыг өөрчлөх, төрийн, орон нутгийн болон хувийн хэвшлийн хүнсний сорилын лабораторитой урт хугацааны хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулж ажиллах, лабораторийн санхүүжилттэй холбоотой харилцааг зохицуулахаар тусгана.

3/Хүнсний чиглэлийн үйл ажиллагаа эрхлэгчийн хариуцлагыг өндөржүүлэх, хүнсний сүлжээний бүх үе шатны үйл ажиллагаа бүрэн зохицуулах зорилгоор хүнсний чиглэлийн үйл ажиллагаа эрхлэгч бүр өөрт хамаарах үйл ажиллагааны үе шат бүрд зохистой дадлыг мөрдөхөөр тусгана. Үйлдвэрлэл эрхлэхдээ бүртгэгдээгүй, хугацаа хэтэрсэн хүнсний нэмэлт хэрэглэх, эсхүл хэтрүүлэн хэрэглэх, дур мэдэн хэрэглэх, зориулалтын бусаар хэрэглэх, ургамал хамгааллын бодис, бордоо зэргийг технологийн бус аргаар хэрэглэхийг хориглож, зөрчсөн нь лабораторийн шинжилгээгээр тогтоогдвол холбогдох этгээдэд хариуцлага хүлээлгэхээр заана.

4/Эрүүл хооллолтыг дэмжих, эрүүл бус хооллолтыг хязгаарлах хориглох замаар хэрэглэгчийн хоол, хүнсээ зөв сонгох хэрэглэх, эрүүл мэндээ хамгаалах соёлыг төлөвшүүлэх зорилгоор нийтийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ хоолны цэсийн шошго, зар сурталчилгаа, нийтийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, тухайлбал, нийтийн бусад орчинд үйлчилдэг гуанз, хоолны газар, хоол, хөнгөн зууш, түргэн хоолны газар, хуушуурын цэгт хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээний холбогдох стандартыг мөрдүүлэхээр заана.

Мөн хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэх хүнсний бүтээгдэхүүнийг татварын бодлогоор дамжуулан хязгаарлах, хүний бие махбодын хэвийн үйл ажиллагаа, өсөлт хөгжилтийг хангах, илч зарцуулалтыг нөхөх агууламжтай бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийг зээлийн бодлогоор дэмжихээр тусгана. Мөн хэвлэл мэдээлэл байгууллагуудад хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлэхүйц хүнсний бүтээгдэхүүнийг дэмжин сурталчлахгүй байх, энэ талаар сэрэмжлүүлэг, анхааруулга өгч байхыг үүрэг болгоно.

5/Стандарт, техникийн зохицуулалтаар зохицуулах боломжтой харилцааг журам, аргачлал, зөвлөмжөөр зохицуулахаар заасныг өөрчилж, хүнсний чиглэлийн үйл ажиллагаа эрхлэгчид өөрт хамаарах үе шатанд тохирох зохистой дадлын стандартыг мөрдүүлэхээр тусгана.

Хууль хэрэгжсэнээр хүнсний хяналтын бодлогыг шинжлэх ухааны үндэслэлтэй боловсруулах, төлөвлөх, төсөвлөх, түүнийг хэрэгжүүлэх, хэрэгжилтэд хяналт тавьж, үр дүнгээр хүнсний хяналтын бодлогыг засаж залруулж, эргэх холбоо хангагдана. Ингэснээр хүний баталгаат байдал хангагдаж, хэрэглэгч эрүүл хүнс сонгох хэрэглэх боломж нэмэгдэнэ.

Зах зээл дээр худалдаалагдаж байгаа дотоодын, импортын болон экспортын хүнсний хяналт тогтмолжиж, хүнсний баталгаат байдал сайжирч, хүн амын хүнснээс

шалтгаалсан халдварт болон халдварт бус өвчлөл буурч, эрүүл мэндийн салбарын болон хувь хүний зардал багасна.

Хэрэглэгч нь эрүүл мэнддээ сөрөг нөлөө үзүүлэх орц, найрлагын агууламжтай бүтээгдэхүүн сонгон авахаас татгалзан өөрийн эрүүл мэндийг хамгаалж, хүнсний баталгаат байдлыг хангахад өөрийн хувь нэмрийг оруулна.

Хүнсний үйлдвэрлэлд хугацаа хэтэрсэн хүнсний нэмэлт хэрэглэх, хүнсний нэмэлт хэтрүүлэн хэрэглэх, дур мэдэн хэрэглэх, зориудын бусаар хэрэглэх, пестицидийн болон антибиотикийн үлдэгдэл агуулсан түүхий эд хэрэглэх зөрчил арилна.

Дээр дурдсан холбогдох хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ болон бусад хууль тогтоомжтой уялдуулан боловсруулна.

Хууль хооронд уялдаа холбоог хангах үүднээс дараах хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулна.

Энэ хууль батлагдсантай холбогдуулан Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулсантай холбогдуулан хууль хоорондын зөрчил давхардлыг арилгах, үг хэллэгийг жигдлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах, Амьтан, ургамал, тэдгээрийн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүнийг улсын хилээр нэвтрүүлэх үеийн хорио цээрийн хяналт, шалгалтын тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Зөрчлийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Малчны тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай, Тариалангийн тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д өөрчлөлт оруулах тухай, Таримал ургамлын үр, сортын тухай хууль /Шинэчилсэн найруулга/-д өөрчлөлт оруулах тухай, Автотээврийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл болон “Тогтоолын хавсралтад нэмэлт оруулах тухай” Улсын Их Хурлын тогтоолын төслийг боловсруулна.

Дээр дурдсан холбогдох хуулийн төслийг Монгол Улсын Үндсэн хууль, Монгол Улсын олон улсын гэрээ, Хүнсний тухай хууль болон бусад хууль тогтоомжтой уялдуулан боловсруулна.

-оОо-